

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет (бакалавр)	Дизайну та Архітектури	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	Дизайн середовища	Рік навчання	4
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	В2 Дизайн	Семестри	7

СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ВІТРАЖНОГО МИСТЕЦТВА

Семестр 7 (осінь-зима 2026)
01 вересня — 12 грудня

Викладачі Радомський М.Т., PhD (канд. мистецтвознавства)
доцент кафедри «Дизайн середовища»

E-mail
radomskynikolai@gmail.com

Заняття Пн. с 13-00 до 16-20 ДС23-1
Ср. с 9-00 до 12-20 ДС23-2

Консультації 2 години за семестр (дата проведення узгоджується з групою і повідомляється студентам заздалегідь)

Адреса к.104, поверх 1, корпус 2, вул. Мистецтв 8
Телефон (057) 706-02-46 (кафедра «ДС»)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття он-лайн в зумі є офіційним каналом комунікації з викладачем .

Посилання на зум:

ДС23-1 <https://us05web.zoom.us/j/81864102789?pwd=Kt57ZLwFSx0eVYARZlzt0X4tsJCXCG.1>

ДС23-2 <https://us05web.zoom.us/j/89223871888?pwd=Nyr6HbUwd6y1N3jJJZULEL8BppEAXH.1>

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення. Це дисципліни «Композиція», «Рисунок», «Живопис». Вони дозволяють здобувачам орієнтуватись у питаннях початкової фахової термінології, отримати початкові навички зображення на площині форм і об'єктів. Обов'язковим є достатній рівень знань і компетенції з композиції і формотворення, що дозволить користуватись базовими принципами створення гармонійних зображень і дозволить інтерпретувати реальний об'єкт у декоративну площину.

Упродовж курсу здобувач отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу дисципліни та підготовки її практичної/методичної стратегії. Якщо здобувач не отримав достатню попередню профільну підготовку, перед початком вивчення дисципліни він має вивчити додаткові теми для опрацювання матеріалу, пов'язаного з загальною тематикою

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1 Методичні рекомендації з дисципліни «Основи виробничої майстерності » (вітраж) для студентів 4 курсу спеціалізації «Дизайн середовища » /Харків. ХДАДМ; уклад. М.Т. Радомський. Х., 2023, 29 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, актуальні розробки в галузі вітражу, дані про авторів, вітражні школи, творчі групи, можна переглянути в мережі Інтернет. Відповідні посилання можуть надаватись викладачем за проханням здобувача після закінчення практичного заняття, або під час безпосередньої роботи над певним завданням.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для ведення конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет, папір для ескізування, прозора калька для шаблонів, плотний папір для картонів, чорний маркер, олівець, акварельні фарби. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, Photoshop. Скло прозоре і кольорове, різних кольорів, склоріз, ламачі для скла, паяльник.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підготовка студентів до здійснення професійної і особистої творчої діяльності, формування у студента практичних навичок володіння декоративними техніками обробки скла, використання їх для створення вітражів; формування вміння поєднувати комплекс знань з технології класичних та сучасних вітражів і умінь володіння скляними декоративними матеріалами з образним рішенням інтер'єрів, що проєктуються, з метою подальшого самостійного вирішення відповідних завдань.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати у здобувачів стійку мотивацію до вивчення дисципліни та потребу в систематизованих знаннях в цій галузі;
- сформувати практичні вміння й навички при роботі зі скляними матеріалами при виконанні композицій на задану тему;
- в період навчання online поповнити візуальний ряд скляних матеріалів опублікованих в мережі інтернет;
- в період навчання on-line поповнити візуальний ряд композицій, образних рішень інтер'єрів, та авторських мистецьких творів з скляних матеріалів опублікованих в мережі інтернет;
- навчити поєднувати комплекс знань і умінь володіння скляними матеріалами з образним рішенням інтер'єрів, що проєктуються.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- комплекс відомостей про скло, функціональні вимоги, можливості вираження образного рішення, та технологією виконання .

вміти:

- уміти робити практичні декоративних композицій зі скла.
- в період навчання online створювати проєкти декоративних композицій зі скла з метою їх подальшого втілення в інтер'єрах приватних і громадських об'єктів.

Дисципліна забезпечує *інтегральну компетентність* як здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі вітражу, що передбачає застосування певних положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов; *фахові компетентності*: здатність володіти теоретичними знаннями та практичними навичками мистецтва вітражу та можливостями застосування скла у професійній діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни передбачає надання здобувачам необхідних навичок у створенні вітражу. У процесі вивчення курсу здобувачі опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань в техніках вітражу.

Згідно з навчальним планом професійного спрямування ОПП «ДС» контент дисципліни «Сучасні практики вітражного мистецтва» вміщує основи теоретичних напрацювань, що є достатніми для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі творчої діяльності, розгляд важливих питань: методологію поетапного виконання необхідних учбових завдань; творче мислення в створенні ескізів вітражу, виборі матеріалів відповідно ескізу і виготовлення вітражу в матеріалі.

Дисципліна вивчається протягом осіннього семестру 4-го курсу (5 кредити ECTS) 150 навчальних годин, в тому числі 60 годин — практичні заняття, 90 годин – самостійна робота. Всього курс має 2 модулі, які включають 3 змістовні модулі та 6 тем.

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Виконання копії класичного вітражу.

Тема 1. Пошук та обрання аналогу для копіювання.

Тема 2. Виконання копії середньовічного вітражу (виконання картону в кольорі).

Тема 3. Різка скла. Порізка прозорого скла відповідно розмірам обраної копії класичного вітражу.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Виконання чорної графіки копії середньовічного вітражу вітражними фарбами.

Тема 5. Виконання кольорового розфарбування копії середньовічного вітражу.

Тема 6. Завершення копії середньовічного вітражу. Підготовка до експонування. Вибір рами, оформлення виконаної копії класичного вітражу в раму.

РОЗКЛАД ДИСЦИПЛІНИ

Модуль	№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	1	Пошук та обрання аналогу для копіювання, виконання реферату про вітраж.	5
	2	Виконання копії картону середньовічного вітражу	15
	3	Різка скла. Порізка прозорого скла відповідно розмірам обраної копії класичного вітражу.	10
		Разом за модулем 1	30
2	4	Виконання чорної графіки копії середньовічного вітражу вітражними фарбами.	15
	5	Виконання кольорового розфарбування копії середньовічного вітражу.	10
	6	Завершення копії середньовічного вітражу. Підготовка до експонування. Вибір рами, оформлення виконаної копії класичного вітражу в раму.	5
		Разом за модулем 2	30
УСЬОГО			60

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних занять. Програмою передбачається, що запропоновані практичні завдання – виконання копії середньовічного вітражу в техніці вітражу - кожний здобувач повинний мати роботу один в один схожу на оригінал.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Основи виробничної майстерності» застосовано ефективні методи контролю та самоконтролю, зокрема:

- методи практичного контролю: виконання практичних завдань;
- методи контролю когнітивних умінь: пошук і структурування аналогів,
- Екзаменаційний перегляд.

Форма організації контролю : індивідуальний контроль.

Види контролю: рубіжний і підсумковий.

Рубіжний контроль:

- 1 модуль: модульний перегляд на 8 тижні.
- 2 модуль: модульний перегляд на 15 тижні.

Підсумковий контроль засвоєних знань здійснюється у формі екзаменаційного перегляду.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії із здобувачам та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити здобувачів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути

перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та здобувачами.

ПРАВИЛА СТУДЕНТА

Під час занять здобувач повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку або екзамену). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Недопустимі запізнення на заняття без поважної причини. Самостійне відпрацювання обраної теми з дисципліни (виконання завдань практичної частини курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності здобувача на заняттях з будь-яких причин. Довгострокова відсутність здобувача на заняттях (більше 50% занять) без поважних причин є підставою до незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩО ДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Згідно з «Положення про організацію освітнього процесу» ХДАДМ.

Неповажна причина - це не стільки конкретний перелік обставин, скільки відсутність об'єктивної підстави, яка перешкоджала здобувачу виконувати навчальні обов'язки. Натомість хвороба, документально підтверджені сімейні обставини, участь у заходах Академії, офіційне відрядження, надзвичайні обставини тощо можуть мати інший статус - залежно від конкретної ситуації та наявності документального підтвердження. Якщо здобувач освіти має заборгованості та ліквідує їх відповідно до графіку перескладання, його роботи оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час виконання завдань з дисципліни здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності та виконувати творчі й графічні роботи самостійно. Концепція, композиційне рішення, ескізи та фінальна робота мають бути результатом власного творчого пошуку здобувача освіти та виконуватися власноруч.

Допускається використання мережі Інтернет для пошуку інформації, ознайомлення з мистецькими та архітектурними творами, а також перегляду референсів з метою натхнення та формування власного творчого задуму. Копіювання чужих ідей, композиційних рішень, авторських робіт або їх відтворення під виглядом власної роботи не допускається.

Використання генеративних систем штучного інтелекту (ШІ) для створення концепції, ідей, ескізів, композицій, зображень чи інших складових навчальної роботи не допускається, оскільки це суперечить меті дисципліни та вимозі формування власних творчих і графічних навичок.

Якщо ІІІ використовувався виключно для пошуку або уточнення довідкової інформації, це зазначається в роботі або супровідних матеріалах у формі: «Під час виконання роботи використано [назва сервісу ІІІ] для пошуку/уточнення довідкової інформації. Творчий задум, композиційне рішення та графічне виконання роботи виконані автором самостійно».

Подання чужих або згенерованих ІІІ результатів як власних, копіювання авторських робіт чи приховування використання ІІІ розглядається як порушення академічної доброчесності. У разі порушення академічної доброчесності здобувач не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положення «Про академічну доброчесність Харківської державної академії дизайну і мистецтв» та Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-ІХ.

ДОКУМЕНТИ

Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-ІХ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

Положення «Про академічну доброчесність Харківської державної академії дизайну і мистецтв». <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>

Корисні посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота			СУМА
Модуль 1	Модуль 2		
T1-T3	T4-T7	Екз. перегляд	
0-45	0-45	0-10	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

Корисні посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За п'ятибальною	1 модуль	2 модуль	Екзам перегляд	ESTS	Критерії оцінювання
	0-45	0-45	0-10		
5+	45	45	10	A+	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань,
					виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у доповіді конференції з обраної теми.
5	44-45	44- 45	9	A	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми. Графічна подача акуратна, професійна, без помилок.
5-	40-43	41-43	9	A-	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок.
4+	34-40	38-40	8	B	Студент добре опанував обсяг матеріалу практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, але при цьому робота має незначні
4	34-37	34-37	7	C	Студент в в цілому добре опанував матеріал практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки.
3+	29-34	29-34	6	D	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (відсутність концепції, творчого підходу, неякісна графічна подача проекту тощо).
3	27-28	28-29	5	E	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має багато значних недоліків (відсутність змістовного аналізу аналогів, обґрунтування концепції завдання, помилки в обробці графічного матеріалу, несвоєчасна подача виконаної роботи на екзамен без поважної
2	16-27	16-28	3-4	FX	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчить незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна Perezдача
					Критерії оцінювання
	0- 45	0-0 45	0- 10		
1	0-16	1-16	0-2	F	Пропуск рубіжного контролю.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність здобувача під час практичних занять, виступ на конференції за темою завдання (5 балів).

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ СФОРМОВАНІ В РЕЗУЛЬТАТІ ОСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)	Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (ПРН)
ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 7. Цінування та повага	ПРН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях. ПРН 6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	ПРН 8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію. ПРН 10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі. ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах. ПРН 13. Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну. ПРН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності. ПРН 20. Розуміти вагому роль українських етнокультурних традицій у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, а також враховувати регіональні особливості етнодизайну в контексті мистецьких практик, пошуках українського національного стилю.
СК2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну. СК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гах І.С. Сучасний монументальний вітраж-образно-художній, конструктивні, колористичні та техніко- технологічні особливості творення. Методичні рекомендації студентам ОР "Магістр", освітніх програм "Монументальний живопис, "Сакральне мистецтво", "Художнє скло". Львів: ЛНАМ, 2020. 44 с.
2. Задорожний Б. Художній вітраж у сучасному дизайні інтер'єру житлового середовища. Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 21.01.2020, с. 91-94. <https://doi.org/10.31734/architecture.2020.21.091>
3. Наталена Королева. Вітраж. Бібліотека української літератури. Фолио 2020. 250 с. (ISBN 978-966-03-9306-6)
4. Svitlana Kryvuts, Olena Gonchar, Alina Schorohodova Mykola Radomskyi. The Phenomen of Digital Art as a Means of Presentation of Cultural Heritage Works Muzeológia a kultúrne dedičstvo. (Museology and cultural Heritage) vol 9. 1/2021, P.145-156. ISSN 1339-2204, eISSN 2453-9759 DOI:10.46284/mkd.2021.9.1.0
5. Radomskyi Mykola. Харківська школа монументального вітражу. Problemy Nowoczej Edukacji, Tom VIII Rozwoj-Potencjal-Deficity/Pod redakcja Edyty Sadovskiej Mateusza Dasala, Czestochowa 2018, C. 147-153.,
6. Радомський М. Т, Радомська А. М. Візуалізація твору мистецтва як інноваційна складова творчого процесу. Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal. 2023. Pp. 49-53 DOI: 10.46299/ISG.2023.1.10
URL: <https://isg-konf.com/modern-methods-of-applying-scientific-theories/>
7. Radomskyi M.T., Radomska A.M. Movement of the objects and animated images in a modern portrait genre art works. Abstracts of XI International Scientific and Practical Conference. Bilbao, Spain. Pp. 21-29.
URL: <https://eu-conf.com/ua/events/implementation-of-modern-scientific-opinions-in-practice/>

Допоміжна

1. Bogdan Zadorozhny THE ART OF STAINED GLASS IN THE ARCHITECTURE OF TEMPLE BUILDINGS OF THE RENAISSANCE PERIOD IN LVIV Lviv Politechnic National University, Department of Design and Fundamentals of Architecture 2021; Volume 3, Number 2: 38-43
<https://doi.org/10.23939/sa2021.02.038>
2. Вітраж у сучасній квартирі. https://vuzlit.com/481211/vitrazh_suchasniy_kvartiri
3. Гах І. Західноукраїнський вітраж ХХ. Минуле, сучасне, майбутнє. Львів : Манускрипт-Львів, 2017. 66 с.
4. Дослідно-експериментальна робота по виготовленню декоративних панно у техніці вітражу
Експериментальна робота з освоєння різних прийомів розпису по склу
https://vuzlit.com/481212/doslidno_eksperimentalna_robota_vigotovlennyu_dekorativnih_panno_tehnitsi_vitrazhu
5. Сучасні напрямки і прийоми роботи в техніці вітража
https://vuzlit.com/481210/suchasni_napryamki_priyomi_roboti_tehnitsi_vitrazha 2017-2022
6. Художня своєрідність вітражного мистецтва. Історичні особливості розпису по склу
https://vuzlit.com/481209/hudozhnya_svoyeridnist_vitrazhnogo_mistetstva 2022
7. Вікторія Семенова. Вітражі. Коротко історія скляного мистецтва.
<https://www.verbum.com.ua/04/2019/faith-and-beauty/short-history-of-glass-art/> 17.04.2019

